ECEL

Her Canlı Ölümü Tadacaktır:

- كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلاَّ مَتَاعُ الْغُرُورِ

- ***Her canlı ölümü tadacaktır. Ve ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir. Kim cehennemden uzaklaştırılıp cennete konursa o, gerçekten kurtuluşa ermiştir. Bu dünya hayatı ise aldatma metâından başka bir şey değildir.***[1]

[1] Ali İmran, 185.

- Ecelin sözlük anlamı, ölümde ve borcu ödemede vaktin sonu, bir şeyin süresi, müddeti anlamına gelmektedir.
- İnsan hayatı için belirlenmiş olan süreye de “ecel” denmiştir. Bu durumda ecel, insan hayati ve bütün canlılar için belirlenmiş süreyi ve bu sürenin sonunu yani ölüm anını ifade etmektedir.
- İbn Abbas’ın ifadesine göre iki türü ecel vardır.
- İlki: Kılıç, boğulma, yanma ve insanın yok olmasına yol açan diğer sebepler yoluyla meydana gelen ecel,
- İkincisi: Tabii bir ölümle meydana gelen eceldir.
- Başka bir nakilde ise insanlar için iki ecel olduğu ifade edilir. Biri rasgele, tesadüfen meydana gelen ecel, diğeri ise dünyada o vakitten daha fazla hiç kimsenin baki kalamayacağı en son sınıra ulaşan eceldir.

- ... وَنُقِرُّ فِي الأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلاَ يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ...

- ***… Ve dilediğimizi, belirlenmiş bir süreye kadar rahimlerde bekletiriz; sonra sizi bir bebek olarak dışarı çıkarırız. Sonra güçlü çağınıza ulaşmanız için (sizi büyütürüz). İçinizden kimi vefat eder; yine içinizden kimi de ömrün en verimsiz çağına kadar götürülür; ta ki bilen bir kimse olduktan sonra bir şey bilmez hale gelsin…***[2]

---

[2] Hacc, 5.

- Kur’an’da ecel, genel olarak bu anlamda, bazen de “ecel-i müsemma” “belirlenmiş bir süre” şeklinde, bir şey için “tayin edilmiş müddet” veya “bu müddetin sonunu” ifade etmektedir.

Eceli Allah Belirler:

- **نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ**

- ***"Aranızda ölümü takdir eden biziz.."*[3]**

******

- **هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلاً وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ**

- ***Sizi bir çamurdan yaratan, sonra ölüm zamanını takdir eden ancak O'dur. Bir de O'nun katında muayyen bir ecel (kıyamet günü) vardır. Siz hâla şüphe ediyorsunuz.*[4]**

---

[3] Vakıa, 60.
[4] En'am, 2.

- Rasulullah buyurdular ki:
- «إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ إِلَيْهِ المَلَكَ فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ وَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعٍ، يَكْتُبُ رِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَعَمَلَهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ»
- *"Her biriniz anne karnında nutfe olarak kırk günde toplanır. Sonra bir o kadar zamanda kan pıhtısı (alaka) olur. Bir o kadar zamanda da et parçası olur. Bundan sonra Allah dört kelimeyle bir melek gönderir. Meleğe onun rızkını, ecelini, mutlu (saîd) mi yoksa bedbaht (şakî) mı olacağını yazması emrolunur."*[5]

---

[5] Tirmizi.

Ecelde Bir Değişme Olmaz:

- وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

- ***Allah, eceli geldiğinde hiç kimseyi (ölümünü) ertelemez. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.***[6]

[6] Münafikun, 11.

- Hz.Peygamber Ümmü Habibe’ye dünyevi isteklerde bulunarak dua ettiği zaman şöyle demiştir:

- «قَدْ سَأَلْتِ اللهَ لِآجَالٍ مَضْرُوبَةٍ، وَأَيَّامٍ مَعْدُودَةٍ، وَأَرْزَاقٍ مَقْسُومَةٍ، لَنْ يُعَجِّلَ شَيْئًا قَبْلَ حِلِّهِ، أَوْ يُؤَخِّرَ شَيْئًا عَنْ حِلِّهِ، ...»

- *Sen Allah’tan kesinleşmiş eceller, sayılmış günler ve taksim edilmiş rızklar için istekte bulundun (Allah) onlardan hiç birini tayin edilen zamandan önce geçirmez ve onlardan hiçbir şeyi tayin edilmiş vakitten sonraya tehir etmez…”*[7]

---

[7] Müslim.

- Nevevî bu hadisin şerhinde Mazerî'nin şu sözünü nakleder: "Kat'î delillerle kesinleşmiştir ki ecelleri ve rızkları Allah bilir. Bilmenin hakikati bilinen şeyi bulunduğu hal üzere bilmektir. Allah Zeyd'in 500 tarihinde öleceğini bildiğinde artık onun bu tarihten önce veya sonra ölmesi imkansızdır. Ehli Sünnet mezhebinin **"maktül eceliyle ölmüştür"** inancı her insan için Allah tarafından ayrı ayrı ecel tayin edildiğini göstermektedir.
- Ehli sünnete göre her ferdin ve her toplumun bir eceli vardır. Ecel tek olup Allah'ın kaza ve kaderiyledir. Örneğin öldürülen şahıs da bütün insanlar gibi eceliyle ölmüştür. İnsan bazen hastalık sebebiyle ölür, bazen vurma, çarpma, boğulma ve yanma sebebiyle veya diğer sebeplerle ölür. Allah ölümü hayatı yarattığı gibi ölümün ve hayatın sebeplerini de yaratmıştır. Çünkü ecel hayatın tereddütsüz olarak son bulduğu andır.

Müslüman Tedbirini Almalıdır:

- Hz. Peygamber içinde taun hastalığı bulunan şehre girmeyi yasaklamıştı.
- Rasulullah buyurdular ki:
- **إِذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاعُونِ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ، وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا.**
- *"Bir yerde veba çıktığını duyarsanız oraya girmeyiniz, bulunduğunuz yerde veba çıkmışsa oradan ayrılmayınız."*[8]
-
- Hz. Ömer Şam'a yaklaştığında taun hastalığı sebebiyle geri döndü.

---

[8] Buhari.

- Ona “Ey Mü’minlerin Emiri! Allah’ın kaderinden mi kaçıyorsun?” dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer:
- “Allah’ın kaderinden Allah’ın kaderine kaçıyoruz” demiştir.

******

- "Rasulullah buyurdular ki:

- **إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالدَّوَاءَ، وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً، فَتَدَاوَوْا وَلَا تَتَدَاوَوْا بِحَرَامٍ**

- *"Allah Teâlâ Hazretleri hastalığı da ilacı da indirmiştir. Ve her hastalığa bir ilaç var etmiştir. Öyleyse tedavi olun. Ancak haram olan şeyle tedavi olmayın."*[9]

[9] Ebu Davud.

Her Toplumun da Bir Eceli Vardır:

- وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ

- ***Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.***[10]

******

- وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلاَّ بِإِذْنِ اللهِ كِتَابًا مُؤَجَّلاً

- ***"Hiçbir kimse Allah'ın izni olmadan ölmez; bu belli bir vakte bağlanmıştır."***[11]

---

[10] A'raf, 34.
[11] Al-i İmran, 145.

Bazı İbadet ve Sadakalar Ömrü Uzatır mı?

- Rasulullah buyurdu ki:
- مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ، وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ
- *Kim, rızkının genişletilmesini, ecelinin uzatılmasını isterse sıla-i rahim yapsın.*[12]

******

- Rasulullah buyurdular ki:
- إِنَّ صَدَقَةَ الْمُسْلِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمُرِ...
- *"Müslümanın verdiği sadaka ömrü uzatır."*[13]

---

[12] Buhari.

[13] Heysemi, Mecmaü'z-Zevaid, III, 110.

- Ehli Sünnet bilginleri insanın ecelinin tayin ve tespit edildiği anlamdaki hadisleri temel alarak ibadet ve güzel davranışların ömrü artıracağına dair hadisleri te'vile tabi tutmuşlardır. Zira onlara göre ecel tektir ve asla değişmez.
- Ehli Sünnet alimleri bazı ibadet ve güzel davranışların ömrü artıracağına dair bu hadislerde öngörülen eceldeki ziyadenin **"ömürdeki bereket, taatinde muvaffak olması, ahiretle ilgili kendisine faydalı olacak vakitlerini iyi değerlendirmesi"** şeklinde yorumlamışlardır. Ayrıca bu hadislerin ahlakî vasıf taşıdığı ve metafizik boyutla ilgisi olmadığı da ileri sürülmüştür.
- Bazı alimler de bunun izahını şöyle yapmışlardır: Hısım ve akrabayı ziyaret etmeseydi o kimsenin ömrünün –mesela elli yıl olacağı Allah Teala'nin ilminde mevcuttu. Bunun yanında Cenab-ı Hak onun hısım ve akrabayı ziyaret edeceğini ve bu sebeple ömrünün yetmiş yıl olacağını da biliyordu. Buna binaen Yüce Allah'ın hüküm ve irade ettiği onun

hısım ve akrabasını ziyaret ederek yetmiş yıl yaşayacağı şıkkıdır. İşte aradaki yirmi yıl bu meziyeti sebebiyle bir ziyade (ömür uzaması) sayılmıştır.”

<u>Ömrün Süresini Etkileyen Faktörler:</u>

- İnsan bilgi ve davranışlarının hayat ve ecel üzerinde büyük bir tesiri vardır. Nitekim istatistikî gerçeklerin ortaya koyduğu gibi ekonomik güç, eğitim-öğretim, sosyal şartlar ve çevre faktörü, temizlik, dengeli beslenme, hıfzı sıhhaya riayet ve sağlık hizmetleri gibi çok yönlü etkenlerin hayatımız üzerindeki etkileri inkar edilemez.
- Uzmanlar dengeli beslenmenin **uzun ve sağlıklı yaşamın anahtarı** olduğunu belirtmektedirler.
- Vücudumuzda dakikada 10 milyon hücre ölür ve bir o kadarı da yenilenir. Ortalama 100 günde (beyin ve sinir hücreleri hariç) bütün vücudumuz yenilenir. Düzensiz kötü beslenme yenileme sistemini aksatır. Cilt canlılığını, tazeliğini kaybeder ve en önemlisi vücut hastalıklara açık olur. Yorgunluk, çabuk yorulma, baş ağrısı olabilir. Düşünce ve hafıza sistemi bulanıklaşır.

- Dengeli beslenenlerin uzun ve sağlıklı yaşadıkları bugün artık kabul edilen bir gerçektir. İnsan sağlığı; beslenme, kalıtım, iklim ve çevre koşulları gibi birçok etmenin etkisi altındadır. Bu etmenlerin başında beslenme gelir.
- **Yapılan araştırmalarda, yetersiz beslenen toplumlarda çocuk ölüm hızının yeterli beslenen toplumlardan 10 kat daha yüksek olduğu görülmüştür.** Bunun yanında gelişmiş ülkelerde; yetişkinlikte ölüm nedenlerinin başına geçen kalp-damar, kanser ve benzeri kronik hastalıklarda yanlış ve dengesiz beslenmenin 1. derecede risk etmeni olduğu anlaşılmıştır.
- Yine bazı toplumlarda enfeksiyon hastalıklarının sık ve ağır seyretmesinde, körlük, topallık gibi sakatlıklarda beslenmenin önemli etmen olduğu açıklanmıştır. Dolayısıyla körlük ve topallık kader değil, yetersiz ve dengesiz beslenme ve diğer faktörlerden kaynaklanan bir durumdur.

- Yapılan bir araştırmada; meyve, sebze, işlenmemiş tahıl, az yağlı süt ürünleri ve sınırlı miktarda et ve tavuktan oluşan bir rejimin **yaşam süresini yüzde 30 oranında uzattığını ortaya koymuştur.**
- Sağlıklı yaşam için önerilen yiyeceklerle beslenen bireylerde ölüm riskinin azaldığı, bilimsel araştırmalarla kanıtlanmıştır. Amerikalı bilim adamları kanser, kalp hastalıkları, inme ve beyin kanamaları ile ilgili sorunların, yiyecekler ile ilgisine değinerek; meyve, sebze, hububatlar, düşük yağlı hayvansal besinler ve yağsız et yemenin sağlıklı beslenmenin anahtarı olduğunu **ve ömrü yüzde 30 oranında uzattığını kaydetmişlerdir.** Beslenme sisteminde yapılacak bir kaç değişiklikle sağlığın düzelmesi ve ömrün uzaması mümkün olabilmektedir.
- İnsan ömrünü etkileyen önemli faktörlerden biri de trafik kazalarıdır. Birleşmiş Millletler istatistikleri tüm dünyada ölümle sonuçlanan trafik kazalarının yüzde 80'inin gelişmekte olan ülkelerde meydana geldiğini

gösteriyor. Kazaların yüzde 90'ının sürücülerin trafik kurallarına uymamasından kaynaklandığı belirtilmektedir.

- Kazaların azaltılabilmesi için ilk şart; insanları trafik konusunda daha fazla bilinçlendirmek ve eğitmektir. Bu sayede ölümcül kazalar azaltılabilecektir. Araştırmalar gelişmiş ülkelerde yaşanan kazaların düşük gelirli ve orta gelirli ülkelerde yaşanan kazalara oranla daha düşük seviyede olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla trafik kazalarının da insan ömrünün kısalmasında önemli bir faktör olduğu unutulmamalıdır.

- Ekonomik güç ve eğitim-öğretimin insan ömrünün uzunluğunda önemli faktörlerden olduğu bugün artık bilinen bir gerçektir. Sanayileşmiş ülkelerle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler bu açıdan mukayese edildiğinde ömür ortalamalarının düşüşünü ve yükselişini açık bir şekilde müşahede etmek mümkündür. Birleşmiş milletler 2007-2008 insani gelişmişlik raporu (UNDP) bu gerçeği gözler önüne sermektedir :

İnsani Gelişmişlik Sırası	**Yaşam Süresi (Yıl)**	**Okuryazar Oranı (%)**	**Üniversiteye Kadar Eğitime Katılanlar**	**Kişi Başı Gelir ($-SGP)**
1 İzlanda	81,5	99	95,4	36.510
2 Norveç	79,8	99	99,2	41.420
3 Avustralya	80,9	99	100	31.794
4 Kanada	80,3	99	99,2	33.375
5 İrlanda	78,4	99	99,9	35.505
6 İsveç	80,5	99	95,3	32.525
7 İsviçre	81,3	99	85,7	35.633
8 Japonya	82,3	99	85,9	31.267

9 Hollanda	79,2	99	98,4	32.684
10 Fransa	80,2	99	96,5	30.386
12 ABD	77,9	99	93,3	41.890
24 Yunanistan	78,9	96	99,0	23.381
25 Singapur	79,4	92,5	87,3	29.663
26 Kore	77,9	99	96,0	22.029
28 Kıbrıs Rum Kesimi	79,0	96,8	77,6	22.699
37 Polonya	75,2	99	87,2	13.847
38 Arjantin	74,8	97,2	89,7	14.280
51 Küba	78,3	95,7	82,9	12.027

70 Brezilya	71,7	88,6	87,5	8.402
73 Kazakistan	65,9	99,5	93,8	7.857
83 Ermenistan	71,7	99,4	70,8	4.945
84 Türkiye	**71,4**	**87,4**	**68,7**	**8.407**
94 İran	70,2	82,4	72,8	7.968
98 Azerbaycan	67,1	98,8	67,1	5.016
106 Filistin	72,9	92,4	82,4	-
172 Mozambik	42,8	38,7	52,9	1.242
173 Mali	53,1	24,0	36,7	1.033
174 Nijer	55,8	28,7	22,7	781
175 Gine Bissau	45,8	-	36,7	827

176 Burkina Faso	51,4	23,6	29,3	1.213
177 Sierra Leone	41,8	34,8	44,6	806

- Yukarıdaki tabloda sanayileşmiş ülkelerle, gelişmekte olan ve az gelişmiş bazı ülkelere ait insani gelişme endeksi, Birleşmiş Milletler ortaklarından ve resmi kaynaklardan en son verilere dayanılarak, ortalama yaşam süresi, yetişkinlerde okuryazarlık, ilköğretim, ortaöğretim ve üst öğretime kayıt ve gelir düzeyleri incelenerek hazırlanmıştır.
- Ölçümler, ülkelerin sunduğu verilere dayanmış ve Endeks düzenli olarak yeniden uyarlanmıştır. ’2007 İnsani gelişme endeksi’, 175 BM üye ülkesinin 2005 istatistiklerini değerlendirmiştir.
- Tümü Afrika’nın güneyinde bulunan yirmi iki ülke ‘düşük insani gelişme’ kategorisinde yer almıştır. İnsani Gelişme Endeksi’ne göre, **bu**

ülkelerin onunda, her beş çocuktan ikisi 40 yaşına kadar yaşayamayacaktır.

- Yüksek İnsani Gelişmişlik düzeyindeki ilk 70 ülkede endeks değerleri sürekli yükselmiştir. Orta gelişmişlik düzeyindeki 88 ülkede de benzer bir trend gözlenmiştir. Ligin dibindeki 27 ülkedeki insanların hayatlarında da son yıllarda nisbi bir iyileşme olduğu söylense bile gelişmiş ve orta gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerle aralarında uçurum var.
- Tümü Afrika kıtasında olan bu ülkelerin çoğu iç savaşlarda binlerce eğitimli insanını yitirdi. Hiçbirinde yaşam beklentisi 63′ü geçmiyor. En kötü durumdaki Sierra Leone'de ise insanların yaşam beklentisi yalnızca 41.8 yıl. Bu ülkede okuryazarlık oranı ise yüzde 34.8.
- Bu istatistiki bilgiler de göstermektedir ki hayatın uzun veya kısa oluşunda ülkede kişi başına düşen gayri safi milli hasıla, yani ülkenin ekonomik gücü son derece önem arz etmektedir.

- Tabloda da görüleceği üzere ekonomik gelişmeye paralel olarak da eğitim-öğretim alanındaki gelişmeler, okuma yazma oranı ve üniversiteye kadar eğitime katılanların oranı da insan ömrünün uzunluğunda etkili olduğu söylenebilir.
- Bu konuda yapılan başka araştırmalar da aynı verileri ortaya koymaktadır. Örneğin Dünya Sağlık Örgütü, Afrika ülkelerinden Zimbabve'nin, dünyanın en kısa ömür ortalamasına sahip ülke olduğunu bildirmektedir. BM raporuna göre, Zimbabve'de kadınların ortalama ömrü 34, erkeklerinki ise 37′dir.
- Raporda, HIV virüsü kapması erkeklerden daha muhtemel olan Zimbabveli kadınların ortalama ömrünün son bir yılda 2 yıl azaldığı da belirtilmektedir.

- Peki şimdi sormak gerekir. Allah Zimbabve'li erkek ve kadınlara ortalama ömür olarak 34 ve 37 yıl gibi bir zaman dilimini mi takdir etmiştir?
- Burada insan ömrünün kısa olması, dengeli beslenme, kalıtım, coğrafi muhit, iklim ve çevre koşulları, koruyucu hekimlik, sağlık imkanları, çeşitli hastalıklar vb. temel faktörlerin yoksunluğundan mı yoksa Allah'ın onlara önceden tayin ve takdir ettiği ecel sebebiyle midir? Allah zengin ve sanayileşmiş ülkelerde yaşayan insanlara uzun ömür, fakir ve gelişmemiş ülkelerdeki insanlara kısa ömür mü takdir etmektedir?
- Kaldı ki tabloda da görüleceği gibi uzun ömürlü insanların yaşadığı ülkeler din olarak İslam'ı değil Hıristiyanlığı benimsemiş halklardan oluşan ülkelerdir. Bu durumda Allah zengin ve sanayileşmiş ülkelerde yaşayan Hıristiyanlara uzun ömür verip de fakir ve gelişmemiş ülkelerde yaşayan Müslümanlara kısa ömür mü takdir ediyor?

- Bu sorulara olumlu cevap vermek mümkün değildir. Allah insan cinsi için bir ecel tayin etmiştir. Yukarıda saydığımız insan sağlığı için dengeli beslenme, kalıtım, Coğrafi muhit, iklim ve çevre koşulları, koruyucu hekimlik, sağlık imkanları, çeşitli hastalıklardan korunma vb tedbirler alındığı ve bunlara riayet edildiği takdirde insan türü için mukadder olan en üst ömür süresinin sonuna kadar insan yaşayabilme kapasitesine sahiptir.
- Allah adil ve rahmet sahibi bir varlıktır. Kullar arasında bu bağlamda bir ayrım yapması söz konusu değildir. İnsan bu dünyada imtihan sürecindedir.
- Allah herkese çalıştığı kadarını vermektedir. Dolayısıyla bu koşullarda insan türü için her insanın ulaşabileceği tabii ömür dediğimiz ömür süresi vermiştir. Bu onun adaletinin ve rahmetinin gereğidir.
- Bir insan bütün bu sayılan tedbirlere riayet ederse Allah’ın insan cinsi için takdir etmiş olduğu ömrü yaşayabilme imkanına sahiptir.

- Ama kılıçla ölüm, boğulma, yangın, trafik kazaları sonucu ölüm ve yukarıda saydığımız tedbirlerin alınmadığı durumlarda insanın bu ömrü kısalabilir. Bu kuralları da Allah koymuştur.
- İnsan cinsi için tespit edilmiş tabii ömür süresine ulaşarak uzun ömürlü olmak ve zikredilen bu süreye ulaşmaksızın ömrün kısa olması bir nizama ve kurala bağlıdır. Bu insanın alacağı tedbirlere göre gerçekleşecektir. İnsan tedbirini alırsa uzun ömürlü olurken, almadığı zamanda ömrü tabii olarak kısalacaktır. İnsana düşen bu nizama göre hareket etmektir.